

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih 22.02.2012
Sayı 224

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların içindeki bulundukları cezaevi şartları hakkında ve bu şartların iyileştirilmesi konusunda yürütülecek çözüm odaklı çalışmaların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'nci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini saygılarımla arz ederim. 19.01.2012

Dr. Candan YÜKER

TEKİRDAĞ MV

Recep Gürhan
Edirne MV

Ali Serindag
Gaziantep MV

Av. Mahmut TANAL
CHP İstanbul Milletvekili

Neli Apbaba
Malatya MV

Bulent Tazam
Ayam MV

Haydar Aksoy
Kocaeli 7

Ayşe Necdet Aksoy
Balıkesir MV

Muharrem İlk
Erzurum MV

Hasan Akgöl 11

Hatay

Erdat Aksiper
izmir

Arif Bulut
Ankara

Tunç Daveli
Adana

Durs

Ayşe Necdet Aksoy
Balıkesir MV

Malik Eder Özdemir
Sivas MV

[illegible]

GEREKÇE

Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların içinde bulundukları yaşam şartlarının son derece kötü olduğu defalarca gündeme gelmiştir. Özellikle Kandıra, Diyarbakır, Silivri, Tekirdağ Cezaevlerindeki yaşam şartları hükümlü ve tutukluların onurlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerini ve cezalarının onurlu bir şekilde infazını engellemektedir.

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hapis Cezalarının İnfazında Gözetilecek İlkeler" başlıklı 6. Maddesinin 1. Fıkrasının b bendinde *"Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kaldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir."* hükmü amirdir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yer alan tutuklulara uygulanacak muameleler için temel ilkeler 14 Aralık 1990 tarihli 45/111 sayılı Genel Kurul kararı ile kabul ve ilan edilmiştir. Buna göre;

1. Bütün tutuklulara, insan olarak doğuştan sahip oldukları saygınlık ve değere uygun olan saygı ile muamele edilecektir.
2. Irk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ya da diğer düşünceler, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da diğer statülere dayalı ayrımcılık gözetilmeyecektir.
3. Bununla birlikte, yerel koşulların gerektirdiği durumlarda tutukluların dinsel inançlarına ve kültürel göreneklerine saygı gösterilmesi arzu edilen bir durumdur.
4. Cezaevlerinin, tutukluların gözetim altında tutulması ve toplumun suçtan korunması konularındaki sorumlulukları, bir Devlet'in diğer toplumsal amaçları ve toplumun bütün üyelerinin iyiliğinin ve gelişiminin sağlanması konusundaki temel sorumlulukları gözetilerek yerine getirilecektir.
5. Tutukluluk durumunun açık bir biçimde gerekli kıldığı sınırlamalar dışında, bütün tutuklular İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve ilgili Devletin taraf olduğu durumlarda Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin uluslararası Sözleşme, Sivil ve Siyasal Haklara ilişkin uluslararası Sözleşme ve ona ek İsteğe bağlı Protokolünde ortaya konulan insan hakları ve temel özgürlüklerin yanı sıra diğer Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri ile yürürlüğe giren diğer haklara sahip olmaya devam edeceklerdir.
6. Bütün tutuklular, insan kişiliğinin tam olarak gelişimini amaçlayan kültürel etkinlikler ve eğitime katılma hakkına sahip olacaklardır.
7. Hücre hapsinin bir cezalandırma yöntemi olmaktan çıkarılmasına ya da bu uygulamanın kullanılmasının sınırlandırılması yönelik çabalar konusunda girişimde bulunulmalı ve bu tip çabalar teşvik edilmelidir.
8. Tutukluların ülkenin emek piyasasıyla yeniden bütünleşmelerini kolaylaştıracak ve kendilerinin ve ailelerinin mali olarak desteklenmesine katkıda bulunabilmelerine olanak sağlayabilecek olan anlamlı, ürettirilmiş bir istihdama sahip olmalarını olanaklı kılacak koşullar yaratılacaktır.
9. Tutuklular, hukuksal durumlarından kaynaklanan bir ayrımcılık yapılmaksızın, ülkede sağlanabilen sağlık hizmetlerinden yararlanacaklardır.
10. Toplumun ve toplumsal kurumların katılımı ve yardımı ile, ve kurbanların çıkarları yeterince gözetilerek, eski tutukluların toplumla mümkün olan en iyi koşullar altında yeniden bütünleştirilmesi amacı ile elverişli koşullar yaratılacaktır.

Yukarıdaki ilkeler tarafsız bir biçimde uygulanacaktır." ilkeleri kabul edilmiştir. Bu ilkeler doğrultusunda Türkiye'de bulunan cezaevlerinin durumlarının mercek altına alınması gerekmektedir.

Başta Kandıra, Diyarbakır, Silivri, Tekirdağ Cezaevleri olmak üzere Türkiye'de bulunan cezaevlerinin, imar planları ile uyumlu olup olmadığı, cezaevlerinin fiziki şartlarının cezaevinde bulunanların, yasal düzenlemeye uygun olarak düzenli bir yaşam sürmelerini sağlamakta olup olmadığını araştırılması gerekmektedir. İmar planında cezaevi olarak düzenlenen ancak uygulamada cezaevinde tutulması gereken hükümlü ve tutuklular hücre evlerinde tutulmaktadır. Bu yanlış uygulamalara engel olunmalıdır. Cezaevlerinde kapasitelerinin üstünde hükümlü ve tutuklu bulundurulması hakkında alınabilecek önlemler araştırılmalıdır.

Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların aldıkları günlük gıdanın insani açıdan alınması gereken günlük gıda olup olmadığı konusunda endişeler duyulmaktadır. Ayrıca hükümlü ve tutukluların hastalanmaları halinde tedavilerini sağlayacak olan revirlerin kapasitesi, yeterli tıbbi malzeme ve ilaç bulunup bulunmadığı konusu da araştırılmalıdır. Revirlerde görev alan doktorların sadece mesai saatlerinde muayene ve tedavi yaptıkları bilinmektedir. Bu durumda mesai saatleri dışında hastalanan hükümlü ve tutukluların durumları hakkında da bir çalışma yapılmalıdır. Örneğin, Silivri Cezaevinde hiç kadın hükümlü veya tutuklu bulunmasına rağmen revirde nöbetçi olan doktorlardan branşı kadın doğum olan doktorların görev aldığı bilgisi edinilmiştir. Bu konuda araştırma yapıp bu durumun engellenmesi için çalışma yapılmalıdır.

Açıklanan nedenlerle cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların yaşam şartlarının araştırılması ve iyileştirilebilmesi için Anayasanın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'nci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

GEREKÇE

Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların içinde bulundukları yaşam şartlarının son derece kötü olduğu defa arca gündeme gelmiştir. Özellikle Kandıra, Diyarbakır, Silivri, Tekirdağ Cezaevlerindeki yaşam şartları hükümlü ve tutukluların onurlu bir şekilde yaşamalarını sürdürmelerini ve cezalarının onurlu bir şekilde infazını engellemektedir.

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hapis Cezalarının İnfazında Gözetilecek İlkeler" başlıklı 6. Maddesinin 1. Fıkrasının b bendinde *"Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kalılığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir."* hükmü amirdir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yer alan tutuklulara uygulanacak muameleler için temel ilkeler 14 Aralık 1990 tarihli 45/111 sayılı Genel Kurul kararı ile kabul ve ilan edilmiştir. Buna göre;

1. Bütün tutuklulara, insan olarak doğuştan sahip oldukları saygınlık ve değere uygun olan saygı ile muamele edilecektir.
2. Irk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ya da diğer düşünceler, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da diğer statülere dayalı ayrımcılık gözetilmeyecektir.
3. Bununla birlikte, yerel koşulların gerektirdiği durumlarda tutukluların dinsel inançlarına ve kültürel göreneklerine saygı gösterilmesi arzu edilen bir durumdur.
4. Cezaevlerinin, tutukluların gözetim altında tutulması ve toplumun suçtan korunması konularındaki sorumluluklar, bir Devlet'in diğer toplumsal amaçları ve toplumun bütün üyelerinin iyiliğinin ve gelişiminin sağlanması konusundaki temel sorumlulukları gözetilerek yerine getirilecektir.
5. Tutukluluk durumunun açık bir biçimde gerekli kıldığı sınırlamalar dışında, bütün tutuklular İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve ilgili Devletlin taraf olduğu durumlarda Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin uluslararası Sözleşme, Sivil ve Siyasal Haklara ilişkin uluslararası Sözleşme ve ona ek İsteğe bağlı Protokolünde ortaya konulan insan hakları ve temel özgürlüklerin yanı sıra diğer Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri ile yürürlüğe giren diğer haklara sahip olmaya devam edeceklerdir.
6. Bütün tutuklular, insan kişiliğinin tam olarak gelişimini amaçlayan kültürel etkinlikler ve eğitime katılma hakkına sahip olacaklardır.
7. Hücre hapsinin bir cezalandırma yöntemi olmaktan çıkarılmasına ya da bu uygulamaların kullanılmasının sınırlandırılmasına yönelik çabalar konusunda girişimde bulunulmalı ve bu tip çabalar teşvik edilmelidir.
8. Tutukluların ülkenin emek piyasasıyla yeniden bütünleşmelerini kolaylaştıracak ve kendilerinin ve ailelerinin maddi olarak desteklenmesine katkıda bulunabilmelerine olanak sağlayabilecek olan anlamlı, ücretlendirilmiş bir istihdama sahip olmalarını olanaklı kılacak koşullar yaratılacaktır.
9. Tutuklular, hukuksal durumlarından kaynaklanan bir ayrımcılık yapılmaksızın, ülkede sağlanabilen sağlık hizmetlerinden yararlanacaklardır.
10. Toplumun ve toplumsal kurumların katılımı ve yardımı ile, ve kurbanların çıkarları yeterince gözetilerek, eski tutukluların toplumla mümkün olan en iyi koşullar altında yeniden bütünleştirilmesi amacı ile elverişli koşullar yaratılacaktır.